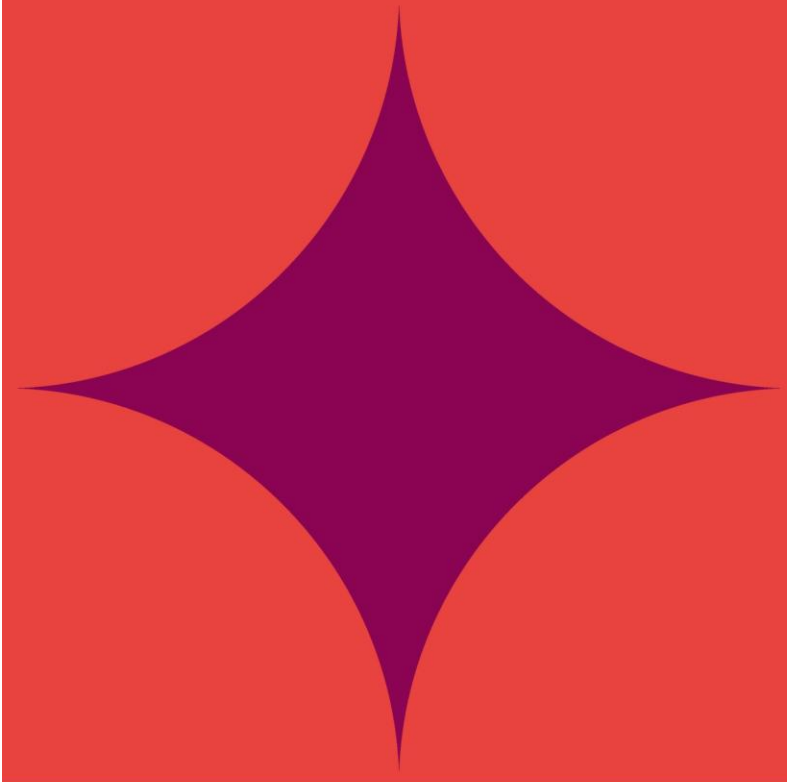

Vrijstellingenbeleid Examenorganisatie COG-MBO vanaf 1 februari 2026

Colofon

Definitief vastgesteld door het College van Bestuur op

: 10-02-2026

Instemming door ROCD op

: 03-02-2026

Ter kennisgeving Ondernemingsraad op

: 23-02-2026

Ter kennisgeving Studentenraad op

: 23-02-2026

Opgesteld door

: Centrale Examencommissie

Betrokkenen

: Juridisch adviseur, coördinatoren examinering

Versie

: 1.0

Deze versie van het vrijstellingenbeleid voor de examenorganisatie van COG-mbo is voor onbepaalde tijd geldig totdat een volgende versie wordt vastgesteld.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Artikel 1: Kaders bij het toekennen van vrijstellingen	4
Binnen ROC A12 gelden onderstaande kaders rondom vrijstellingen:	4
Artikel 2: Aanvragen van een vrijstelling	5
Wat is de procedure voor de aanvraag van vrijstellingen:	5
Artikel 3: Afwijzing van een vrijstelling	6
Artikel 4: Verleende vrijstelling	6
Artikel 5: Geldigheid en registratie van toegekende vrijstellingen	6
Artikel 6: Examendeelnemer	7
Artikel 7: Vrijstelling voor beroepsgerichte examens	7
Artikel 8: Vrijstelling Loopbaan en/of Burgerschap	7
Artikel 9: Vrijstelling keuzedelen	7
Artikel 10: Vervallen keuzedelen	8
Artikel 11: Vrijstelling voor de generieke onderdelen	9
Algemeen	9
Vrijstelling voor instellingsexamens of Centraal examen	9
Behaalde generieke keuzedelen	10
Vrijstelling rekenen	10
Geen mogelijkheid tot een vrijstelling.	10

Inleiding

Dit vrijstellingenbeleid geldt voor iedere student van ROC A12.

Iedere student heeft het recht om vrijstellingen voor (onderdelen van) examenresultaten aan te vragen.

In [artikel 7.4.5a lid 1 onder e en f](#) van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) staat dat het verlenen van vrijstellingen een taak is van de examencommissie. Binnen de mbo-scholen van COG stelt de Centrale examencommissie (CEC) het beleid en de kaders voor vrijstellingen op. Binnen de CEC kunnen hiermee aangevraagde vrijstellingen worden afgehandeld. Dit is vastgelegd in het Examenreglement (artikel 9) en dit Vrijstellingenbeleid voor de mbo-scholen van COG.

Het Examenreglement van ROC A12 bevat bepalingen voor het verlenen van vrijstellingen. Het doel van deze notitie is het vastleggen van uitgangspunten en richtlijnen met betrekking tot vrijstellingen. Het vrijstellingenbeleid wordt indien nodig jaarlijks geactualiseerd.

Het wettelijk kader voor vrijstellingen is vastgelegd in [het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB](#).

Het vrijstellingenbeleid is opgenomen in het handboek onderwijs (hierna: HO) en is gepubliceerd op de SharePoint COG-mbo Examinering.

Artikel 1: Kaders bij het toekennen van vrijstellingen

Binnen ROC A12 gelden onderstaande kaders rondom vrijstellingen:

1. Het vrijstellingenbeleid valt onder verantwoordelijkheid van de CEC van ROC A12. De CEC stelt hiervoor het beleid en de kaders op binnen de geldende wet- en regelgeving.
2. Een vrijstelling wordt verleend voor een examen of examenonderdeel. Een examenonderdeel is een onderdeel van het examenplan van een beroepsopleiding. Het examenplan bestaat voor elke beroepsopleiding uit generieke examenonderdelen en beroepsgerichte examenonderdelen. Voor de 'gekozen' keuzedelen bestaat een examenplan.
3. Wanneer werkprocessen in het examenplan van de opleiding geïntegreerd geëxamineerd worden dan kan dit betekenen dat de student alsnog het volledige examen moet afleggen.
4. De CEC verleent vrijstellingen van examens aan de student, binnen het door de CEC opgestelde beleid en kaders voor vrijstellingen. De CEC houdt bij de beslissing rekening met de wettelijk vastgestelde eisen voor de kwalificatie en/of het keuzedeel.
5. De CEC verleent de vrijstelling voor generiek voor:
 - * het hele generieke onderdeel;
 - * het centraal examen (CE);
 - * het instellingsexamen of een deel van het instellingsexamens (IE);
 - * de losse instellingsexamens voor Nederlands en Engels te weten spreken, gesprekken voeren en schrijven.
6. De CEC verleent de vrijstelling beroepsgericht voor: de hele kerntaak, één of meerdere werkprocessen en in uitzonderlijke gevallen voor de BPV (ter beoordeling aan de CEC).
7. Wanneer de CEC een vrijstelling toewijst op een behaald resultaat telt deze mee in het eindresultaat.
8. Een toegewezen vrijstelling kan maar voor één examenonderdeel worden ingezet.
9. Bij een vrijstelling voor een generiek onderdeel geldt in alle gevallen nog steeds de geldende slaag-/zak-regeling.
10. Wanneer een student staat ingeschreven op een 23000 erkende opleidingscode kan er géén vrijstelling worden aangevraagd. Er kan pas een vrijstelling worden aangevraagd wanneer de student op een erkende uitstroom opleidingscode staat ingeschreven.

Artikel 2: Aanvragen van een vrijstelling

Wat is de procedure voor de aanvraag van vrijstellingen:

1. De slb'er of de coördinator examinering kan een aanvraag van een vrijstelling namens een student indienen door het starten van een zaak in Osiris. De student moet altijd akkoord gaan met de aanvraag van de vrijstelling in Osiris.
2. Een vrijstelling voor beroepsgerichte examenonderdelen kan worden aangevraagd als zij onderdeel zijn van het examenplan dat hoort bij de opleiding waarvoor de student staat ingeschreven.
3. Voor het aanvragen van een beroepsgerichte vrijstelling wordt er gekeken naar het huidige kwalificatiedossier, de servicedocumenten van de leverancier, informatie van de MBO Raad en een onderbouwing van het onderwijsteam.
4. Voor de aanvraag van een vrijstelling voor een generiek examenonderdeel mag het meegestuurde brondocument (bewijs) **niet ouder zijn dan zeven jaar bij de start van de opleiding** waarvoor de vrijstelling wordt aangevraagd.

5. **Externe student:**

Een externe student stuurt bij de aanvraag van een vrijstelling bewijs mee, op grond waarvan de CEC kan vaststellen dat de student al eerder een examen heeft afgelegd op ten minste hetzelfde niveau als vastgesteld voor zijn beroepsopleiding.

Bewijs kan zijn:

- * een mbo-diploma met resultatenlijst;
- * een DUO-download;
- * een certificaat;
- * een volledige mbo-verklaring en resultatenlijst van een erkende mbo-opleiding;
- * een v(s)o-opleiding diploma met cijferlijst (zie voor verdere uitleg artikel 11).

Een bewijs moet worden gescand in kleur. Let op: bewijzen mogen **geén foto's** zijn.

Als een (deel)cijfer niet vermeld staat op een resultatenlijst dan moet de student een studievoortgangsoverzicht (SVO) met onderliggende deeltijfers met stempel van school en ondertekening indienen.

6. **Interne student:**

A.

Bij een gediplomeerde student die binnen de onderwijsinstelling een andere opleiding gaat volgen, gebruikt de CEC het studievoortgangsoverzicht (SVO) van de student uit Osiris als brondocument (bewijs). De behaalde resultaten dienen voor de CEC controleerbaar te zijn in Osiris.

B.

Wanneer een student, na diplomering, zijn opleiding binnen het COG vervolgt en in de tussentijd niet ingeschreven heeft gestaan bij een andere onderwijsinstelling, blijft Osiris voor één jaar gelden als brondocument.

7. Een vrijstelling voor generieke examenonderdelen kan worden aangevraagd voor het niveau van de opleiding. Mocht de student beschikken over een brondocument (bewijs) met een hoger niveau dan de opleiding waarvoor de student staat ingeschreven moet de student vrijstelling aanvragen op een hoger niveau.

Artikel 3: Afwijzing van een vrijstelling

1. De CEC wijst de vrijstelling af:
 - Wanneer de bewijsstukken niet voldoen aan de gestelde eisen van het brondocument (bewijs).
 - Wanneer op het bewijsstuk al een eerder verleende vrijstelling staat.
 - Op basis van werkervaring.
 - Op basis van PTA v(s)o.
 - Overige redenen ter vaststelling van de CEC o.a. zie andere artikelen keuzedelen, generiek.
2. Wanneer de vrijstelling wordt afgewezen ontvangen de betrokkenen een besluit met een afwijzing via de zaak in Osiris.
3. Bij een afwijzing van een aanvraag tot vrijstelling zal de CEC de afwijzing onderbouwen. De student kan tegen het besluit van de CEC in beroep gaan, zoals beschreven staat in artikel 22 van het examenreglement van ROCA12.
4. Wanneer een student al het examen heeft afgelegd voor het onderdeel waarvoor er een vrijstellingsaanvraag is ingediend zal de CEC deze aanvraag afwijzen.

Artikel 4: Verleende vrijstelling

1. Wanneer de vrijstelling wordt verleend ontvangen de betrokkenen een toewijzing van de vrijstelling via de zaak in Osiris.
2. Na het verlenen van een vrijstelling moet de student nog steeds voldoen aan de voor hem geldende slaag- zakregeling.
3. Wanneer de CEC een vrijstelling heeft verleend, heeft de student géén recht meer op het maken van een examen voor dit vrijgestelde onderdeel. Wanneer blijkt dat er wel geëxamineerd is ondanks de vrijstelling zal de CEC het behaalde resultaat ongeldig verklaren.

Artikel 5: Geldigheid en registratie van toegekende vrijstellingen

1. Een toegekende vrijstelling blijft geldig tot aan het einde van de opleiding, ook als een student studieovertraging oploopt.
2. Het vermelden van vrijstellingen op de resultatenlijst (behorende bij het diploma) en de mbo-verklaring gebeurt volgens de wettelijke regeling [‘Regeling modellen voor mbo-diploma, mbo-certificaat en mbo-verklaring’](#).
3. Een toegekende vrijstelling kan alleen door de CEC ongedaan worden gemaakt. Dit is mogelijk wanneer blijkt dat de slaag- zakregeling in het geding komt. De student moet een onderbouwd verzoek indienen om de vrijstelling ongedaan te maken zodat de student alsnog het betreffende examen(s) kan maken.
4. De geldigheid van de vrijstelling van keuzedelen staat beschreven in artikel 9.

Artikel 6: Examendeelnemer

Wordt een student, direct aansluitend op zijn inschrijfbesluit ingeschreven als examendeelnemer, dan blijven alle verleende vrijstellingen geldig gedurende de termijn zoals die vermeld staat in de verlengde examendeelnemer overeenkomst (hierna EOK). Vervallen keuzedelen zijn een uitzondering op de geldigheid binnen deze termijn (artikel 10). Behaalt de examendeelnemer géén diploma binnen de in de EOK gestelde termijn, dan komen alle verleende vrijstellingen te vervallen.

Artikel 7: Vrijstelling voor beroepsgerichte examens

1. Wanneer er op het diploma of de mbo-verklaring een resultaat staat vermeld voor een hele kerntaak, kan hiervoor een vrijstelling worden aangevraagd. Dit moet minimaal gelijk zijn aan een onderdeel/inhoud van het kwalificatiedossier waarop de student staat ingeschreven.
2. Vrijstelling op werkproces is mogelijk mits de student een SVO met een schoolstempel en ondertekening kan aanleveren en/of hierover interne afspraken tussen de CEC en de teams zijn gemaakt. Zie ook artikel 2.5 en 2.6.

Artikel 8: Vrijstelling Loopbaan en/of Burgerschap

1. Er worden voor de diploma-eisen Loopbaan en Burgerschap geen door de examencommissie vastgestelde examens afgelegd, waarvan de student kan worden vrijgesteld. Er geldt voor beide onderdelen een inspanningsverplichting.
2. De CEC verleent vanwege de inspanningsverplichting géén vrijstelling voor Loopbaan en/of Burgerschap. Het onderwijsteam is zelf verantwoordelijk om te bepalen of de student aan de inspanningsverplichting heeft voldaan.

Artikel 9: Vrijstelling keuzedelen

1. Een student kan vrijstelling aanvragen voor een keuzedeel op basis van een behaald keuzedeel.
2. Het is mogelijk om een vrijstelling aan te vragen voor een keuzedeel dat met een onvoldoende is afgesloten (minimaal een eindcijfer 4). De student voldoet daarmee aan een deel van de diplomavoorwaarde, namelijk de aanwezigheid van een examenresultaat (ongeacht of dit positief of negatief is) voor een keuzedeel dat invulling geeft aan de keuzedeelverplichting. Voorwaarde is dat de student aan het einde van de opleiding voldoet aan de slaag- zakregeling van het geldende cohort.
3. Bij een vrijstelling voor een keuzedeel telt het behaalde resultaat mee voor de berekening van het gemiddelde eindresultaat.
4. Wanneer een student een keuzedeel heeft afgerond bij een andere onderwijsinstelling en niet (meer) beschikt over het resultaat, maar wel kan aantonen dat het keuzedeel met een

voldoende is afgerond (bijvoorbeeld doordat het keuzedeel staat vermeld op de DUO-download), dan wordt standaard de waardering 6 gegeven.

5. Een voorwaarde voor het toekennen van een vrijstelling voor een keuzedeel is dat het keuzedeel niet ondoelmatig overlap heeft met de kwalificatie van de opleiding.
6. De uitkomst van de overlapcheck van het SBB¹ is voor de CEC leidend in het besluit. Er hoeft géén overlapcheck meer meegestuurd te worden met de aanvraag, de CEC controleert zelf ook of er overlap is. Wanneer blijkt dat er géén overlap bekend is zal de aanvraag afgewezen worden. Wanneer de overlapcheck daarna wel is uitgevoerd door het team en de uitslag bekend is kan er opnieuw een aanvraag ingediend worden. Wanneer er sprake is van ondoelmatige overlap van een keuzedeel met het kwalificatiedossier wordt er géén vrijstelling verleend.
7. Bij de aanvraag voor een vrijstelling is het team verantwoordelijk om de check uit te voeren of er géén ondoelmatige overlap is met de andere aangeboden keuzedelen.

Artikel 10: Vervallen keuzedelen

De examencommissie kan vrijstelling verlenen voor een reeds vervallen keuzedeel. Het resultaat van een vervallen keuzedeel kan nog zes jaar na de vervaldatum uitgewisseld worden met DUO. Het verlenen van een vrijstelling voor een vervallen keuzedeel is dus mogelijk met inachtneming van deze termijn.

Voorbeeld:

Student start op 1 augustus 2025 met een nieuwe driejarige opleiding en vraagt vrijstelling aan voor het reeds behaalde keuzedeel K0102 Sportmassage. Dit keuzedeel is vervallen per 1 januari 2020. Dit betekent dat een behaald resultaat (in dit geval een resultaat voor een vrijstelling) nog tot 1 januari 2026 met DUO uitgewisseld kan worden. Omdat het hier een driejarige opleiding betreft die op 1 augustus 2025 start, is het niet mogelijk voor examencommissies om voor dit keuzedeel vrijstelling te verlenen, tenzij de student de opleiding vóór 1 januari 2026 weet af te ronden.

¹ De website voor de overlapcheck bij het SBB: [Overlapcheck](#). Houd bij het indienen van de overlapcheck rekening met lange wachttijden bij het SBB (langer dan 6 weken).

Artikel 11: Vrijstelling voor de generieke onderdelen

Nederlands, Rekenen en Engels

Algemeen

Een student kan vrijstelling voor een generiek examenonderdeel aanvragen, wanneer hiervoor eerder examen is gedaan, gebaseerd op of geijkt aan de (referentie)niveaus en als onderdeel van een (erkende) (v(s)o) of mbo-opleiding.

Wanneer een student een niveau 2 of 3 opleiding volgt en in het bezit is van een havo- of vwo-diploma moet er een vrijstellingsverzoek worden ingediend met een aanvraag voor een hoger niveau.

Hierbij gelden de volgende aanvullende kaders:

1. Bij vrijstelling op basis van het resultaat voor Nederlands 2F, waarbij cijferdifferentiatie is toegepast, geldt dat het cijfer inclusief cijferdifferentiatie het uitgangspunt is voor vrijstelling en dit cijfer is ook het cijfer dat op de resultatenlijst van de vervolgopleiding komt te staan.
2. Vrijstelling vanuit het vmbo kan enkel wanneer de student Nederlands, rekenen en/of Engels heeft afgelegd op **havo** niveau. Dit betekent Nederlands en rekenen op 3F niveau en Engels op minimaal A2/B1 niveau.
3. Wanneer vrijstelling wordt aangevraagd voor Engels op basis van een havo- of vwo-diploma dan dient met een aantal zaken rekening te worden gehouden.
Op basis van een havo diploma kan er vrijstelling worden aangevraagd voor Engels niveau A2/B1.
Op basis van een vwo diploma kan er vrijstelling worden aangevraagd voor Engels niveau B1/B2.
Bij deze aanvraag dient gelijktijdig een hoger niveau voor Engels worden aangevraagd.
4. Vrijstelling voor een examen of examenonderdeel op basis van een onvoldoende resultaat is mogelijk, zolang aan het einde van de opleiding wordt voldaan aan de geldende regels voor de slaagzakregeling op het moment van afstuderen van de betreffende student. Een vrijstelling kan dus worden verleend onder voorbehoud van deze bepaling.

Vrijstelling voor instellingsexamens of Centraal examen

Vrijstelling voor afzonderlijke onderdelen voor Nederlands en Engels is mogelijk. Het gaat hier om het CE-examen en delen van het IE-examen zoals schrijven, spreken en gesprekken voeren. De student moet wel beschikken over deze cijfers en kan een diploma met resultatenlijst of een mbo-verklaring waarop de deeltijfers staan vermeld gebruiken als bewijs.

Behaalde generieke keuzedelen

Inzetten bij doorstroom niveau 2 naar 3 en 3 naar 4

Het is mogelijk om op basis van behaalde generieke keuzedelen vrijstelling aan te vragen voor de generieke onderdelen van de vervolgopleiding.

Met een behaald keuzedeel Nederlands 3F, Engels A2/B1 of rekenen mbo3/mbo4, kan de student die van een niveau 2 naar een niveau 3 opleiding gaat of van een niveau 3 naar een niveau 4 opleiding gaat, vrijstelling aanvragen bij zijn vervolgopleiding voor de generieke examenonderdelen Nederlands, Engels of rekenen. Er moet bij de aanvraag (externe student) wel een getekende SVO aangeleverd worden waarop de deeltijfers van het behaalde keuzedeel staan vermeld.

Vrijstelling rekenen

Voor rekenen geldt dat een student vrijstelling kan aanvragen wanneer hiervoor eerder examen is gedaan, gebaseerd op of geijkt aan de (referentie)niveaus.

De student kan vrijstelling aanvragen wanneer zij:

1. Een mbo niveau 2 opleiding volgt en minimaal mbo rekenniveau 2 of rekenen 2F* hebben behaald met minimaal een 5**
2. Een mbo niveau 3 opleiding volgt en minimaal mbo rekenniveau 3 of rekenen 2F* hebben behaald met minimaal een 5**
3. Een mbo niveau 4 opleiding volgt en minimaal mbo rekenniveau 4 of rekenen 3F hebben behaald met minimaal een 5**

* *Ook hier geldt dat vanuit het vmbo enkel rekenen 3F een mogelijkheid geeft op een vrijstelling. Rekenen 2F vanuit een gevolgde mbo-opleiding biedt wel mogelijkheid tot een vrijstelling.*

** *Voor één van de generieke examenonderdelen mag een 5 worden behaald, op voorwaarde dat het overige generieke examenonderdeel (onderdelen bij niveau 4) met minimaal een 6 wordt afgerond.*

Geen mogelijkheid tot een vrijstelling.

1. Het vak wiskunde op het v(s)o geeft géén mogelijkheid tot een vrijstelling voor rekenen.
2. Opleidingen/verwante vakken van het hbo/wo geven géén mogelijkheid tot vrijstelling.
3. Cambridge Engels geeft géén mogelijkheid tot een vrijstelling voor Engels.

“Vrijstelling is géén recht van de student maar het is een besluit van de examencommissie die de vrijstelling wel of niet toewijst”